

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Janina Czyż (spr.) SSA Roman Skrzypek
	Protokolant	st.sekr.sądowy M. Piekielek

po rozpoznaniu w dniu **10 października 2012 r.**

na rozprawie

sprawy wniosku (...) **Sp. z o.o. w R.**

z udziałem zainteresowanych: H. B., P. M.,

S. K., B. K., Ł. C. i A. S.

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o objęcie ubezpieczeniem społecznym

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w R.

od wyroku **Sądu Okręgowego w Rzeszowie**

z dnia **29 lutego 2012 r.** sygn. akt **IV U 1257/11**

I z m i e n i a zaskarżony wyrok w ten sposób, że o d d a l a odwołania,

II z a s ą d z a od wnioskodawcy (...) **Spółka z o.o. w R. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. kwotę 1 080 zł**

(tysiąc osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje.

Sygn. akt III AUa 698/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. decyzjami z dnia 29.07.2011 r. objął z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia u płatnika (...) Sp. z o.o. w R. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi tj. emerytalnym, rentowym i wypadkowym:

1/ S. K. od 8.08.2009 r. do 31.08.2009 r. i od 1.09.2009 r. do 15.09.2009 r.,

2/H. B. od 1.09.2009 r. do 16.09.2009 r.,

3/ B. K. od 3.08.2009 r. do 14.08.2009 r. i od 16.08.2009 r. do 20.08.2009 r.,

4/ P. M. od 4.09.2007 r. do 30.09.2007 r.,

5/ A. S. od 10.08.2009 r. do 18.08.2009 r.,

6/ Ł. C. od 23.04.2009 r. 30.04.2009 r.

Powołując się na ustalenia kontroli ZUS wskazał, że w okresach wymienionych w decyzjach pomiędzy ubezpieczonymi a płatnikiem zawarto umowę o dzieło, przy czym w przypadku S. K. nie określono przedmiotu dzieła, zaś w pozostałych przypadkach umowa dotyczyła wykonywania czynności „układanie towaru”, „akcja szkoła”. Odwołując się do przepisów art. 627 kc i 734 § 1 kc, Zakład stwierdził, że cechy zawartych z ubezpieczonymi umów o dzieło pozwalają na zakwalifikowanie jej jako umowy zlecenia.

W odwołaniach od powyższych decyzji wnioskodawca (...) sp. z o.o. domagał się ich uchylenia i zarzucił, że organ rentowy bezpodstawnie objął strony umów o dzieło obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi przyjmując dowolnie, że były to umowy zlecenia.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie z tych samych przyczyn, które stanowiły podstawę wydania zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie wyrokiem z dnia 29 lutego 2012 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż zainteresowani S. K., H. B., B. K., P. M., A. S., Ł. C. nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Sąd ustalił, że S. K. w dniu 01.09.2009r. zawarła z (...) sp. z o. o. w R. umowę o dzieło. W umowie tej nie określono przedmiotu dzieła. Umowa ta była zawarta na czas do dnia 15.09.2009r. i ustalono w niej wynagrodzenie w kwocie 829zł. Zainteresowana wystawiła rachunek za wykonanie umowy.

H. B. w dniu 01.09.2009r. zawarła z wnioskodawcą umowę o dzieło, w której jako przedmiot umowy określono „układanie towaru”. Umowa ta była zawarta na czas do dnia 16.09.2009r. i ustalono w niej wynagrodzenie w kwocie 818zł. Zainteresowana wystawiła rachunek za wykonanie umowy.

Zainteresowany B. K. zawarł z wnioskodawcą dwie umowy o dzieło na czas od 03.08.2009r. do 14.08.2009r. oraz od 16.08.2009r. do 20.08.2009r. Jako przedmiot obu umów określono „układanie towaru” i ustalono w nich wynagrodzenie na kwoty 660zł i 277, 50zł. Zainteresowany za wykonanie umowy wystawił rachunek.

P. M. w dniu 04.09.2007r. zawarła z wnioskodawcą umowę o dzieło w której jako przedmiot umowy określono „akcja szkoła”. Umowa ta była zawarta na czas do dnia 30.09.2007r. i ustalono w niej wynagrodzenie w kwocie 770zł. Zainteresowana wystawiła rachunek za wykonanie umowy.

A. S. w dniu 10.08.2009r. zawarł z wnioskodawcą umowę o dzieło, w której jako przedmiot umowy określono „układanie towaru”. Umowa ta była zawarta na czas do dnia 18.08.2009r. i ustalono w niej wynagrodzenie w kwocie 420zł. Zainteresowany wystawił rachunek za wykonanie umowy.

Ł. C. w dniu 23.04.2009r. zawarł z wnioskodawcą umowę o dzieło, w której jako przedmiot umowy określono „układanie towaru”. Umowa ta była zawarta na czas do dnia 30.04.2009r. i ustalono w niej wynagrodzenie w kwocie 480zł. Zainteresowany wystawił rachunek za wykonanie umowy

Na podstawie zeznań świadków I. L., M. N. i G. W. Sąd ustalił, że dyrektor firmy (...) zatrudniał osoby na podstawie umowy o dzieło do wykonywania określonych czynności. Osoby te zajmowały się rozpakowywaniem towaru, wykładaniem, przygotowywaniem do wystawienia na sklep.

W spółce (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych przeprowadził kontrolę w zakresie prawidłowości zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego, ustalenia uprawnień i rozliczania składek.

W protokole kontroli z dnia 26.01.2011 r. ZUS stwierdził, że płatnik składek nie deklarował i nie obliczał składek od umów cywilnoprawnych tj. umów o dzieło, które zgodnie z treścią i charakterem czynności miały cechy umów zlecenia i podlegały obowiązkowi ubezpieczenia.

Sąd Okręgowy w oparciu o zebrany materiał dowodowy uznał, że strony zawarły ważne umowy o dzieło, które zmierzały do uzyskania określonego rezultatu w postaci wykonywania czynności „układania towaru” i akcja szkoła.

W stosunku prawnym między stronami postępowania nie istniała tzw. dyscyplina pracy, ewidencja czasu pracy i obecności.

Zawierając umowę o dzieło obie strony wyraziły wolę zawarcia tego rodzaju umowy i obie strony wiedziały, że chodzi wyłącznie o osiągnięcie konkretnego efektu.

Zainteresowani w ocenie Sądu dążyli do osiągnięcia rezultatu czyli rozpakowania towaru, umieszczenie go w dziale sklepu czy przeprowadzenie czynności w ramach „akcja szkoła” i za wykonanie tej pracy, która przyniosła wnioskodawcy efekt w postaci ułożenia towaru i przeprowadzenie „akcji szkoła” czekała ich umówiona zapłata.

Sąd ustalił również, że brak jest podstaw aby uznać, że zawarte przez strony umowy o dzieło były czynnościami pozornymi jak również nie zostało wykazane aby strony dążyły do obejścia przepisów prawa i bezpodstawne jest stanowisko ZUS uznające, iż umowy o dzieło nie wiążą stron, a w te miejsce należy przyjąć umowę zlecenia, która stanowi tytuł do ubezpieczenia społecznego, a którego nie stanowi umowa o dzieło.

W podstawie prawnej rozstrzygnięcia Sąd wskazał przepis art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 13 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U.

2009/2055/1585 ze zm.), art. 627 kc i art. 477¹⁴ § 2 kpc.

Wyrok Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Rzeszowie z dnia 29.02.2012 r. zaskarżył apelacją do Sądu II instancji pozwany organ rentowy zarzucając naruszenie art. 68, art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. z 2009 r. Dz. U. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 233 § 1 kpc i wniósł

o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołań od zaskarżonych decyzji i zasądzenia od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kosztów procesu.

Apelujący w uzasadnieniu apelacji podniósł, że przeprowadzone przez Sąd I instancji postępowanie w sposób jednoznaczny potwierdziło prawidłowość zaskarżonych decyzji.

Jak wynika z treści zawartych umów „o dzieło” zainteresowani na mocy tych umów zobowiązani byli do wykonania, w określonych okresach czasu, czynności w postaci „układania towaru” czy też „akcji szkoła” zaś w przypadku zainteresowanej S. K. w umowie nie wpisano żadnego przedmiotu „dzieła”.

Przy ocenie spornych umów o dzieło wg. apelującego nie ma wątpliwości, że w rzeczywistości strony zawarły umowy zlecenia.

Umowa o dzieło stosownie do art. 627 kc jest umową rezultatu, a umowa zlecenia stosownie do art. 734 § 1 kc umową starannego działania.

Powyższe uzasadnia wniosek apelacji.

Pełnomocnik wnioskodawcy w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu odpowiedzi na apelację podniósł, że wyrok Sądu I instancji jest prawidłowy a podniesione przez pozwanego w apelacji zarzuty są bezzasadne i nie zasługują na uwzględnienie.

Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że strony zawarły ważne umowy o dzieło w związku z tym zainteresowani nie podlegają obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o dzieło.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego organu rentowego jest uzasadniona i skutkuje wydaniem orzeczenia reformatoryjnego.

Uzasadniony jest zarzut apelacji naruszenia art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1285).

Z regulacji tych przepisów wynika, że obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby świadczące pracę na umowy zlecenia, albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z k.c. stosuje się przepisy dotyczące zlecenia.

Ubezpieczeniem nie jest objęta umowa o dzieło.

W przedmiotowej sprawie sporne pozostawało ustalenie charakteru prawnego umów łączących wnioskodawcę (...) sp. z o.o. z zainteresowanymi. Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy miało przesądzenie czy umowy łączące wnioskodawcę z zainteresowanymi były umowami o dzieło czy też umowami o świadczenie usług do których stosuje się przepisy o zleceniu (art. 750 kc).

Od tego bowiem ustalenia zależał obowiązek – spółki (...) jako płatnika odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne (art. 46 ustawy z dnia 13 października 1998 r. ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Przepis art. 353¹ kc wyraża zasadę swobody umów, zgodnie z którą podmiotom prawnym przyznaje się możliwość zawierania umów według swego uznania, byleby ich treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego

zawierając umowę o dzieło strony sprzeciwily się właściwości i celowi tego stosunku, skoro jego przedmiotem było w istocie świadczenie usług a nie osiągnięcie konkretnego rezultatu.

Sąd Okręgowy błędnie ustalił istotę łączącego strony stosunku prawnego, gdyż zainteresowani nie wykonywali czynności charakterystycznej dla umowy o dzieło określonej art. 627 kc.

Istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej.

Tymczasem zainteresowani w zakresie swych czynności mieli wykładanie towaru czy też wykonywanie czynności w ramach „akcji szkoła”.

Zatem wykonywali określone czynności, które nie zmierzały do osiągnięcia rezultatu, a charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług, gdyż to nie wynik ale określone działania były istotne dla realizacji umowy i z tych też działań byli rozliczani.

Sąd I instancji ustalił, że osoby zatrudnione na podstawie umowy o dzieło podlegały kierownikowi działu, który ustalał dla nich czas pracy.

Okoliczność ta tylko potwierdza brak w zawartych umowach cech umowy o dzieło, bowiem w umowach o dzieło nie występuje żaden stosunek zależności czy też podporządkowania. Dalsza ocena przez Sąd I instancji, że w stosunku prawnym między stronami umów nie istniała tzw. dyscyplina pracy, ewidencja czasu pracy i obecności jest sprzeczna z uprzednio poczynionymi ustaleniami i nie zasługuje na uwzględnienie jako nie mająca potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym sprawy.

Dodać też należy, że cechą dzieła w umowie o dzieło jest samoistność rezultatu, która wyraża się z chwilą ukończenia dzieła przez autonomiczną wartość w obrocie.

W okolicznościach rozpoznawanej sprawy brak tego elementu, gdyż zainteresowani nie wykonali żadnego dzieła.

Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła), sprawdzeniu na istnienie wad fizycznych co też nie może mieć miejsca w okolicznościach rozpoznawanej z uwagi na brak wykonania dzieła.

Dodać też należy, że wnioskodawca zawierał umowy – zlecenia, których przedmiotem było układanie towaru w sytuacji gdy od tych umów nie było obowiązku uiszczenia składki (zeznania L. B.).

Układanie towaru w firmie wnioskodawcy wykonywali też pracownicy na podstawie umowy o pracę (zeznania św. I. L.). Takie same czynności wykonywali zainteresowani stąd też brak było podstawy prawnej do zawierania z nimi umów o dzieło.

Reasumując stwierdzić należy, że Sąd I instancji błędnie ocenił w świetle zebranego materiału dowodowego sporne umowy jako umowy o dzieło, gdyż w istocie były to umowy o świadczenie usług do których stosuje się przepisy o zleceniu, które rodzą obowiązek ubezpieczenia w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Z wyżej przytoczonych względów Sąd Apelacyjny na zasadzie art. 386 § 1 kpc orzekł jak w pkt I wyroku.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia art. 98 kpc i art. 108 § 1 kpc oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U.Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

Sekr:

(...)